

Gyógyszerellátás az integritás jegyében

Interjú Dr. Feller Antal vezérigazgatóval

Hogyan jut el a gyógyszer a gyártótól a betegig? Mely állomások képezik a gyógyszerellátás folyamatát, és annak egyes szereplői hogyan illeszkednek ebbe a láncolatba? Hogyan felelhetnek meg a kihívásoknak, és működhetnek sikeresen a gyógyszer-nagykereskedők? Minderről Dr. Feller Antal, a Hungaropharma Zrt. vezérigazgatója fejtette ki gondolatait lapunknak adott interjújában, rávilágítva mindazokra a részterületekre, amelyek fejlesztése elengedhetetlen a gyógyszerellátás minőségének folyamatos biztosításához.

Magyarország vezető gyógyszer-nagykereskedője a magyar tulajdonban levő Hungaropharma Zrt., amely hazánk 25. legnagyobb vállalata – tájékoztatott Dr. Feller Antal. Hozzátette: a vállalatcsoport tevékenysége szinte az egészségügy teljes területét lefedi. A cég kereskedelmi leányvállalatai – a Bellis Egészségtár Kft. és a Medimpex Zrt. – a cégcsoport nagykereskedelmi tevékenységét támogatják, valamint a gyógyszeralapanyagok kiszerezésével és magisztrális készítmények előállításával foglalkozó Magi-Lab Kft. szoros kapcsolatot tart fent az intézeti gyógyszertárakkal. A Hungaropharma erőteljesen jelen van az informatikai szektorban is: gyógyszertári és orvosi szoftvereket forgalmaz, valamint leányvállalata, a Patika Management Kft. révén menedzsment-szolgáltatásokat nyújt a gyógyszertáraknak, továbbá működteti az Alma és Gyöngy franchise rendszereket. A vállalat Budapesten, Miskolcon, Debrecenben, Veszprémben és Kaposvárot logisztikai központot tart fenn. A Hungaropharma Zrt. 600 főt, a teljes vállalatcsoport 900 főt foglalkoztat, és alvállalkozói gépkocsivezetőivel együtt összesen 1200 munkavállalónak ad munkát.

GYÓGYSZERNAGYKERESKEDELEM

A gyógyszer-nagykereskedelem a gyógyszergyártás, gyógyszerforgalmazás és gyógyszer-kiskereskedelem folyamatának középső hídját alkotja – fogalmazott Dr. Feller Antal. Ennek megfelelően a gyógyszer-nagykereskedők – így a Hungaropharma Zrt. – feladata a gyógyszerek beszerzése, minőségbiztosítása és tárolása, továbbá a rendelésvétel és a gyógyszerek eljuttatása a gyógyszertárakba és a kórházakba. Mint mondta: „Mindennapi tevékenységünk során elsődleges szempont az integritás megőrzése, ami azért lényeges, hogy ne kerüljön hamis gyógyszer az ellátási csatornába. Ezt szolgálja a gyógyszerhamisítás ellen létrehozott egységes gyógyszerazonosító rendszer Európai Unióban történt bevezetése is, amelynek magyarországi szervezete, a HUMVO Nonprofit Zrt. alapítói között a gyógyszer-nagyke-

reskedők is szerepeltek.” Kiemelte: „Végtelenül összetett tevékenységet végzünk: a teljes körű gyógyszerellátás összes részterületén jelen vagyunk. Ellátjuk a közforgalmú gyógyszertárakat, átlagosan napi kettő, de olykor akár három szállítást is teljesítve. Még az ország legtávolabbi pontjain található, határszéli gyógyszertárak rendelési igényét is huszonnégy órán belül kielégítjük. Ezen túlmenően napi egy vagy két szállítással ellátjuk a kórházi intézeti gyógyszertárakat. Részt veszünk továbbá a Nemzeti Egészségbiztosítási Alapkezelő (NEAK), a Nemzeti Népegészségügyi Központ (NNK), az Országos Kórházi Főigazgatóság (OKFŐ) és a Közbeszerzési és Ellátási Főigazgatóság (KEF) tenderein.”

GYÓGYSZERTÁRAK

A gyógyszertárak működéséről szólva Dr. Feller Antal rávilágított: megkülönböztetünk közforgalmú és intézeti gyógyszertárakat. Magyarországon 2300 közforgalmú, azaz a lakosságot ellátó gyógyszertár működik, kiegészülve az egy-egy gyógyszertárhoz tartozó, kistélepüléseken elhelyezkedő, korlátozottan – jellemzően a házi orvosok rendelési idejében – nyitva tartó fiókpatikákkal. A kórházak is egyre nagyobb számban működtetnek olyan gyógyszertárakat, amelyek működése nagyban hasonlít a közforgalmú gyógyszertárakéhoz. Vagyis a kórházak területén a betegellátó osztályokat kiszolgáló intézeti gyógyszertárak, valamint a betegek számára nyitva álló patikák is működnek.

Mint Dr. Feller Antal kifejtette, a Hungaropharma Zrt., gyógyszer-nagykereskedőként az összes Magyarországon törzskönyvezett gyógyszerkészítményt forgalmazza, továbbá minden olyan terméket, amely a gyógyszertárak kínálatában előfordul. Ennek megfelelően 15-16 ezer fajta terméket tart készleten, nagymértékben átvállalva a készletezés feladatát a gyógyszertáraktól. „Ezt a szolgáltatási színvonalunk folyamatos javításával, gyakori kiszállítással tudjuk biztosítani. Igyekszünk minél inkább lerövidíteni a rendelés leadása és a megrendelt árucikkek gyógyszertárba érkezése közötti időt. Szem előtt tartjuk azt is, hogy a szállítás érkezésének időpontja mindig kiszámítható legyen a gyógyszertárak számára. Ezt segítik a gyógyszertári szoftverek, amelyek révén folyamatosan nyomon követhető a termékek készletezése és kiszállításának pontos időpontja.”

GYÓGYSZERPIAC

A gyógyszerkincs folyamatosan átalakul, hiszen újabb és újabb készítmények jelennek meg, illetve folyamatosan jár le egyes gyógyszerek szabadalma, és kerülnek követő, generikus termékek forgalomba. A magyar gyógyszerpiac műkö-

déséről szólva Dr. Feller Antal rámutatott: „Az ún. vakcicit bevezetésének hatásaként bekövetkező nagymértékű – 10, 20, akár 40 százalékos – árcsökkenések alapvetően rendezték át a gyógyszerpiacot. Nem csak a nagykereskedők és a gyógyszertárak készletezését befolyásolták, hanem érintették a felíró orvosokat és azokat a betegeket is, akik az támogatás változása miatt gyógyszerrel voltak kénytelenek váltani. Ez a jelenség folyamatos kihívást jelent az ágazat minden szereplője számára. Másik fontos körülmény, hogy az utóbbi évtizedekben felgyorsult az újfajta terápiák, például az új, biológiai készítmények forgalomba kerülése. Magyarországon ezek a készítmények nem a gyógyszertárakon, hanem a NEAK közbeszerzési eljárását követően, a kezeléseket végző centrumokon keresztül kerülnek forgalomba. Amiatt, hogy ezek a gyógyszerek elkerülnek a közforgalmú gyógyszertárakat, az ott dolgozó gyógyszerészek gyakorlatilag nem, vagy csak érintőlegesen találkozhatnak a legkorszerűbb terápiákkal.

KIHÍVÁSOK

A gyógyszerkincs kapcsán Dr. Feller Antal fontosnak tartotta megemlíteni a gyógyszerhiányok és hiánycikkek megjelenését, amelyek nem csak hazánkban és Európában, hanem világszerte időről időre problémát okoznak. Kialakulásuk többösszetevős folyamat következménye, amelynek egyes elemei országról országra változnak. „Nem azért alakul ki hiány egyes gyógyszerekből, mert mi nem rendeljük meg vagy szállítjuk ki azokat – magyarázta –, hanem azért, mert nem jutunk hozzájuk. Az elmúlt időszakban – már a Covid-járványt megelőzően és a pandémia alatt, illetve jelenleg az ukrán-orosz háború hatására – érezhetően megnőtt a hiánycikkek száma. Ezért szervezeti segítségét hoztuk létre annak érdekében, hogy kollégáink felkutassák a hiányzó gyógyszereket pótolni képes, alternatív forrásokat. Ha a gyártó nem tud szállítani, más nagykereskedőktől vagy viszonteladóktól, esetleg több kisebb tételben, ugyanakkor magasabb áron szerezzük be a hiányzó gyógyszereket. Mindennek komoly anyagi kockázata van a hiányt felelősen csökkenteni igyekvő gyógyszer-nagykereskedők, így vállalatunk számára is, hiszen fennáll a veszélye annak, hogy a gyógyszerhiány hirtelen megszűnése esetén nem tudjuk eladni a korábban drágábban megvásárolt termékeket.” Ennek kapcsán Dr. Feller Antal kitért az ún. degresszív árrés kérdésére is. „A támogatott készítmények esetében rendelet határozza meg a nagykereskedő által alkalmazható árrés maximumát, amely 8,5-4,4 százalék között mozoghat a termelői ár függvényében. Kétezer forintos termelői ár esetében – és valljuk be a termékek jelentős része ebbe a kategóriába tartozik – maximum 4,4 százalékos árrés alkalmazható, ami – egy kétszeres áron beszerezett termék esetén – semmire sem elég.” Utalt egy másik, a világ gyógyszerellátását alapvetően meghatározó körülményre is. Mint elmondta, a gyógyszeralapanyagok 75 százaléka Kínában készül, és legalább száz olyan készítmény létezik, amelyek alapanyagát kizárólag ott állítják elő. Ebből fakadóan minden olyan változás,

amely a távol-keleti alapanyagforrásokat érinti, jelentősen befolyásolja a gyógyszerellátást. Fennakadásokat okoztak a szállításban például a Covid járvány miatt szükségszerűen meghozott korlátozó intézkedések, amelyek miatt Európaszerte többkilométeres sorok alakultak ki az autópályákon. Jelenleg az ukrán-orosz háború miatt kerülő útvonalon lehet csak Európába juttatni a Kínából származó gyógyszeralapanyagokat, aminek következtében 35-ről 45 napra növekedett az átlagos szállítási idő. Ez komoly zavarokat és késéseket okozhat az egyébként nagyon kiszámítottan működő gyógyszerellátási rendszerben.”

STRATÉGIAI GONDOLKODÁS

Korunk kihívásainak egy nagyvállalat akkor képes megfelelni, ha mindennapi tevékenységét átszövi a stratégiai gondolkodás, mert csak így lehet képes kellő rugalmassággal, gyorsan reagálni a változásokra – emelte ki Dr. Feller Antal. Példaként említette a gerincizom atrófia kezelését forradalmasító génterápiás készítmény közelmúltbeli megjelenését. „Amint hírért vettük a gyógyszer amerikai törzskönyvezésének, azonnal áttekintettük, hogy milyen feladatokat róhat ránk egy ilyen típusú termék forgalmazása. Vállalatunk már rendelkezett a fagyasztott termékek tárolásához és szállításához szükséges engedélyekkel, így amikor rendelkezésre állt a megfelelő anyagi háttér, a gyógyszer gyártója, a Bethesda Gyermekkorház és vállalatunk szoros együttműködésével megvalósulhatott a terápiára szoruló kis betegek kezelése.”

A gyógyszerkincs korábban említett változásával függ össze a speciális tárolási körülményeket igénylő újfajta gyógyszerek egyre nagyobb számban történő megjelenése. E tendencia láttán, felismerve az abban rejlő kihívást, a Hungaropharma Zrt. újabb fejlesztést hajtott végre, és 2020 márciusában megnyitotta több ezer raklapnyi gyógyszer 2-8 fokos közötti tárolását is lehetővé tevő BLK II raktárbázisát. Amikor pedig megkezdődött a Covid-vakcinák kutatás-fejlesztése, a vállalatcsoport olyan speciális ULT (Ultra Low Temperature) mélyhűtőket vásárolt, amelyek révén biztosítható a vakcinák mínusz 70-90°C közötti tárolása. „Cégünk korábban is szorosan együttműködött az NNK-val a kötelező védőoltások logisztikai partnereként. Határidőre elkészültünk a tárolási és szállítási kapacitások kialakításával, így az első pillanattól részt tudtunk venni a Covid-vakcinák disztribúciójában. Versenyt futottunk az idővel, mivel az volt a feladatunk, hogy a beérkező vakcinákat lehetőség szerint 24 órán belül az oltópontokra juttassuk. Ez egy sikertörténet volt az ország és a Hungaropharma életében is.”

GYÓGYSZERÉSZI UTÁNPÓTLÁS

Dr. Feller Antal meglátása szerint az utóbbi időszakban a legmélyrehatóbb változások az intézeti gyógyszertárakban és a klinikai gyógyszerészetben belül következtek be. „Azt látom, hogy a pályakezdő, elhivatott fiatal gyógyszerészek szívesen helyezkednek el az intézeti gyógyszertárakban.

Ennek köszönhetően ismételten kialakulhatnak a kórházakon és klinikákon belül azok az iskolák, amelyek jelentős szerepet vállalhatnak a végzett gyógyszerészek továbbképzésében. A szakmai igényesség irányában tett lépéseket jelentősen felgyorsítaná, ha a gyógyító teamben résztvevő orvos, dietetikus, gyógytornász és pszichológus szakemberek egyenrangú partnereként jelenhetnének meg a gyógyszerészek, betöltve megfelelő szerepüket a terápiában. Amikor arról beszélünk, hogy kevés a gyógyszerész, és a közforgalmú gyógyszertárak humán erőforrás problémákkal küzdenek, két kérdés merül fel. Hogyan lehetne növelni a gyógyszerész-képzésre jelentkező diákok számát? Hogyan lehet pályán tartani a végzett gyógyszerészeket, és motiválni a szakmai elkötelezettségüket? Olyan összetett feladatról van szó, amelyből a forgalmazás valamennyi szereplőjének ki kellene vennie a részét. Ennek jegyében vállalatunk felkarolta a több mint félévszázados hagyományokkal rendelkező, évente megrendezésre kerülő Rozsnyay Mátyás Emlékversenyt, amely a gyógyszerészeti tudományok széleskörű művelését és a gyógyszerellátásban dolgozó fiatal tehetségek támogatását célozza. A verseny hosszú ideje szolgálja a fiatal gyógyszerészek elhivatottságának erősítését és szakmai igényességük növelését. Annak érdekében, hogy minél nagyobb számú fiatal vegyen részt a megmérettetésen, ösztöndíjat biztosítunk a felkészülésre, illetve anyagi jutalomban részesítjük a díjazottakat. Immár nyolc éve támogatjuk a versenyt, és ez idő alatt azt láttuk, hogy az intézeti gyógyszertárakból érkező fiatalok jóval magasabb arányt képviseltek a pályázók között, mint a közforgalmú gyógyszertárakban dolgozók. Ennek hátterében vélhetően a gyógyszerpiac átalakulásával bekövetkező létszámihiány áll. A közforgalmú gyógyszertárakban dolgozóknak egyre több feladatot kell elvégezniük, így a napi rutin mellett kevés idejük jut a versenyre való felkészülésre. Ugyanakkor azt gondolom, hogy az ő nagyobb arányú részvételük is kívánatos lenne, hiszen éppen az ilyenfajta kihívások viszik előre egyrészt az egyént a szakmai fejlődésben, másrészt magát a hivatást.”

QUO VADIS GYÓGYSZERÉSZET?

Dr. Feller Antal kitért arra a mindennapjaikat meghatározó kérdésre is, hogy milyen irányban halad a gyógyszerészet. „Hogyan fog alakulni a gyógyszerellátás öt, tíz vagy húsz év múlva? Hogyan fog átalakulni, adott esetben milyen források válnak szükségessé, és azokat hogyan lehet majd előteremteni? Komoly előrehaladás megy végbe a világban, amely egyértelműen az egészségkultúra és a beteg-együttműködés fejlesztésének irányába mutat. Mindennek elősegítése érdekében új szolgáltatások bevezetése válik időszerűvé a gyógyszertárakban. Egyik ilyen lehetőség például a vakcinák disztribúciójában történő részvétel, ami már számos országban a gyakorlat részévé vált. Ez azt jelenti, hogy az állampolgárok a gyógyszertárban kapják meg a vakcinát és viszik azt magukkal az oltópontra vagy a házi orvosukhoz. Egyes országokban a védőoltás beadása is megtörténhet azokban a gyógyszertárakban, amelyek korábban részt vettek az influ-

enza elleni vakcinációban. A járvány ideje alatt Magyarországon a közforgalmú gyógyszertárak folyamatosan nyitva tartottak, elérhetőek voltak a lakosság számára. Ez a körülmény megteremtette annak lehetőségét, hogy a gyógyszertárak, illetve a gyógyszerészek nagyobb szerepet vállaljanak a járvány elleni küzdelemben. Természetesen ennek komoly feltételei vannak: csökkenteni kell a gyógyszertárakra nehezedő adminisztrációs nyomást, elő kell segíteni, hogy megfelelő számú gyógyszerész és gyógyszerértári asszisztens álljon rendelkezésre, és az addicionális tevékenység forrásait is meg kell teremteni.”

INTEGRITÁS

A közelmúltban a gyógyszerforgalmazás kapcsán számos cikk foglalkozott a gyógyszerellátás integritásával, amelyet Dr. Feller Antal igen fontos és alapvető kérdésnek tart. „Ha a szó eredeti jelentéséhez lépünk vissza – a teljesség állapota, vagyis az egész –, a gyógyszerellátásról szólva a teljes folyamat valamennyi szereplőjének integritásáról kell beszélnünk. Hiszen a gyógyszerkereskedelem akkor működik jól, ha messzemenően figyelembe veszi a betegek és a vásárlók érdekeit, és mint egészet őrzi meg az integritását. Ehhez arra van szükség, hogy a folyamat valamennyi szereplője a saját jól felfogott, illetve a többi partner által is elfogadott érdekei mentén, együttműködve és nem egymás ellenében dolgozzon a közös célok elérése érdekében. Különösen fontos ez abban az esetben, ha sokféle külső, feszítő nyomás nehezedik a gyógyszerforgalmazásra, ideértve a Covid-járványt, az ukrán-orosz háborút, az inflációt és mindazokat a gazdasági változásokat, amelyek a XXI. század harmadik évtizedében komoly kihívást jelentenek. A gyógyszerellátás integritásának mértékét az a szolgáltatáscsomag fejezi ki, amelyet partnereinkkel együttesen nyújtani tudunk. Az integritás ereje attól függ, hogy ez a szolgáltatáscsomag hogyan fejlődik és bővül, milyen mértékben felel meg a mindennapok kihívásának, és képes kielégíteni a betegek illetve a vásárlók szükségleteit, valamint támogatni a betegek egészségkultúrájának erősítését, az adherenciát. Azt is látjuk, hogy a házi orvoslás elindult a praxisközösségek irányában. Kézenfekvő lenne a praxisközösségek kibővítése a gyógyszerészekkel, akik a gyógyszeres terápia legfőbb letéteményesei.”

A világ gyógyszerészetének átalakulásáról szólva Dr. Feller Antal rámutatott, hogy számítani kell a logisztikát érintő lényeges változásokra, ugyanakkor változatlanul fontos marad a gyógyszerészek szaktudása és a gyógyszeres terápia irányítása során végzett tevékenysége. „Ezt a két irányt párhuzamosan kell vizsgálnunk: ha változik is a logisztika, hogyan lehet erősíteni a gyógyszerészek tevékenységét és növelni a betegek együttműködését? Nem állhatunk meg a XX. század szintjén, mert a körülmények ki fogják kényszeríteni a fejlődést. A magyar gyógyszernagykereskedelemnek és kiskereskedelemnek folyamatosan készülnie kell ezekre a változásokra.”

Ennek alapját a szektor szereplőinek párbeszéde, együttgondolkodása adhatja. (X)